

Finns det en politisk konjunkturcykel i Sverige?*

Beror väljarnas uppskattning av regeringen på ekonomins tillstånd? Har politikerna försökt utforma den ekonomiska politiken i syfte att vinna röster? Har de därmed skapat en sk politisk konjunkturcykel i Sverige? Johan Lybeck diskuterar dessa och relaterade frågor i denna artikel om politik och ekonomi i Sverige under 1970-talet.

I den moderna makroteorin med keynesianskt ursprung intar den ekonomiska politiken, i synnerhet styrningen av ekonomiska variabler över konjunkturcykeln, en central plats. Beteendet hos politiker, som bestämmer den ekonomiska politikens utformning, och väljare, som drabbas av dess verkningar, ägnas däremot föga intresse i denna teorbildning. Speciellt förutsätts politiker i allmänhet vara altruistiska; de antas bedriva konjunkturpolitik därför att de verkligen tycker illa om arbetslöshet och inflation. Men i själva verket kanske den ekonomiska politiken främst styrs av politikernas önskan att bli omvalda.

Om den sittande regeringens chanser att bli omvald beror på ekonomins tillstånd på valdagen, lockar detta till, och ger utrymme för, en speciell utformning av den ekonomiska politiken. Man försöker kanske föra en stimulanspolitik

vars positiva verkningar är påtagliga under valåret, medan dess negativa konsekvenser blir synliga först efter valdagen. Därmed ger den ekonomiska politiken upphov till en politisk konjunkturcykel; den ekonomiska politiken driver fram en högkonjunktur under valåren, medan stimulanspolitikens överdrifter kompenseras med åtstramningspolitik som leder till recession under mellanvalsperioderna.

Men en sådan manipulerande politik förutsätter att regeringens popularitet och väljarnas agerande på valdagen verkligen styrs av ekonomiska faktorer. Vidare finns det gränser för vad som kan uppnås med denna typ av ekonomisk politik. Det är främst fyra faktorer som kan begränsa politikernas lust att generera en politisk konjunkturcykel.

För det första påverkas väljarna även av icke-ekonomiska faktorer, som kanske är viktigare än de ekonomiska förhållanden som regeringen försöker styra. För det andra är det möjligt att väljarna genomskådar regeringen; om väljarna tycker att regeringen handlar cyniskt och kortsiktigt, är det möjligt att de vill bestraffa den sittande regeringen genom att rösta mot den. För det tredje är det inte bara den ekonomiska politi-

Professor JOHAN A LYBECK vid Göteborgs universitet har i sin forskning främst intresserat sig för olika aspekter av makroekonomisk stabiliseringspolitik.

* Jag vill tacka Göteborgs Handelshögskolefonder för finansiellt stöd och Arne Karyd för hjälp med datakörningar. Jag är också tacksam för de många synpunkter jag fått på seminarier vid Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Institutet för internationell ekonomi samt "Public Choice Society European Meeting" 1983.

ken som inverkar på ekonomins utveckling; faktorer som t ex oljepriser och världshandelns utveckling har också betydelse. För det fjärde har ekonomin en viss struktur som endast delvis låter sig påverkas. Exempelvis kan det vara så att lägre arbetslöshet endast kan uppnås till priset av stegrad inflationstakt, dvs att det existerar ett s k Phillips-samband.

Syftet med denna artikel är att ge en översikt av samspelet mellan politik och ekonomi, mellan politikernas och väljarnas beteende, i det som kommit att kallas politisk-ekonomiska modeller. Mot bakgrund av internationella studier och egna forskningsresultat skall jag speciellt diskutera det motiverade i att tala om en politisk konjunkturcykel i Sverige. Inledningsvis behandlas en viktig byggsten i den politisk-ekonomiska modellen, nämligen den s k popularitetsfunktionen som anger hur regeringens popularitet hänger samman med tillståndet i ekonomin. Man kan säga att popularitetsfunktionen anger de grundläggande förutsättningarna för ekonomisk politik med syfte att säkra regeringens omval.

Popularitetsfunktionen i olika studier

Några av de tidigaste försöken att fastställa ett samband mellan valutgångarna och ekonomin gjordes av Johan Åkerman (Åkerman, [1946] och [1947]). I båda fallen, för Sverige respektive USA, relaterades ett index över aktiekursernas utveckling till ett index över valutgångar. Den svenska studien tydde på att en tredjedel av den sittande regeringens valförluster under perioden 1870—1940 kunde hänföras till ekonomiska faktorer.

Rydé [1950] använde samma faktorer som Åkerman när han studerade valutgångarna vid valen till riksdagens andra kammare 1896—1948. När han ute-

slöt de fyra valen som skedde under krigsåren (1914, 1917, 1940 och 1944) visade hans analys på ett starkt samband mellan valutgångarna och aktieprisindex för månaderna före valet. Endast det ideologiskt betingade "kosackvalet" 1928 avvek från denna bild. Korrelationskoefficienten mellan aktieprisindex och det politiska valindexet var så hög som 0,73. Mer än hälften av variansen i valutgångarna kunde med andra ord förklaras av en enda ekonomisk indikator.

De moderna studierna (fr o m 1970) skiljer sig från dessa tidigare i att de bygger på en mer grundläggande teoretisk ram, hämtad från Downs' klassiska verk (Downs (1957)). Downs beskriver den rationella väljarens val på följande sätt. Den viktigaste faktorn, när man skall bestämma sig för vilket parti man skall rösta på, är det förväntade beteendet hos den sittande regeringen och oppositionen under den kommande valperioden. Men handlingsprogram och vallöften ger inte en perfekt bild av vad ett parti kan åstadkomma när det faktiskt har kommit till makten. Ett parti kanske inte *kan* utföra allt vad det har lovat; kanske hade det inte heller för avsikt att göra det! Den rationelle väljaren bygger därför sina förväntningar om framtida uppförande på hur partierna faktiskt har betett sig under tidigare perioder. Därvid jämför han den sittande regeringens skicklighet med hur han tror att oppositionen hade klarat uppgiften under den innevarande valperioden.

Tre karakteristiska drag i Downs' studie har kommit att känneteckna popularitetsfunktionerna. Det första är att väljarna är rationella: de strävar efter att maximera den nytta de har av att ett visst parti får makten. För det andra påverkas deras nytta av ekonomiska faktorer. För det tredje håller väljarna den sittande regeringen ansvarig för ekonomins utseende.

Den första och fortfarande en av de bästa studierna av en regerings popularitet är Mueller [1970]. Han visade hur Gallup-undersökningarnas uppgifter över presidenternas popularitet påverkades av ekonomiska och politiska faktorer. Den enda ekonomiska variabel som han tog hänsyn till var arbetslöshet, men variabeln hade ett asymmetriskt utseende; stigande arbetslöshet antogs påverka presidentens popularitet i negativ riktning, medan fallande arbetslöshetssiffror inte gynnade presidenten.

Den viktigaste icke-ekonomiska förklaringsvariabeln är en tidstrend. Denna trend antas visa hur regeringen successivt förbrukar det förtroendekapital som den får på valdagen. Det är ju ett karakteristiskt resultat att en nytillträdd regering ofta får goda popularitetssiffror; den möts av stora förväntningar. Men när det efter hand visar sig att regeringen inte förmår uppfylla sina vallöften, faller förtroendet och popularitetssiffrorna. Detta avspeglar sig i trenden.

Mueller tog också med vad han kallar för "samlas kring fanan"-variabler. Dessa är politiska faktorer som gör att nationen tenderar att flockas kring sin ledare, regeringen eller presidenten. I Sverige är t ex regeringens kraftigt stigande popularitet vid den sovjetiska invasionen i Tjeckoslovakien i augusti 1968 ett utmärkt exempel på detta.

Inflationstakt och disponibel inkomst

Den andra tidiga studien, också den för USA, gäller val till representanthuset 1896–1964 (Kramer [1971]). Lustigt nog befanns denna gång arbetslösheten vara utan betydelse, medan inflations-takten och tillväxttakten i hushållens disponibla inkomst påverkade valutgången. Kramers studie visade också på förekomsten av den s k rockskörtsef-

fekten, dvs att valen till representanthuset (som äger rum vartannat år) varannan gång påverkas av de samtidiga presidentvalen på så sätt att en populär presidentkandidat drar med sig sitt parti till valframgångar.

Det finns ingen anledning att gå igenom de hundratals studier som har följt på dessa två banbrytare för land efter land. Låt mig bara för den intresserade nämna att bland de bättre studierna märks för USA Fair [1978] och Frey och Schneider [1978a], för Storbritannien Goodhart och Bhansali [1970], Frey och Schneider [1978b] samt Minford och Peel [1982]. För Danmark finns en studie av Paldam och Schneider [1980] samt för Sverige Jonung och Wadensjö [1979].

Vi kan sammanfatta resultatet av dessa olika undersökningar på följande sätt. För det första torde det vara klart att det finns ett samband mellan ekonomiska faktorer och valutgångar respektive regeringars popularitet. Olika ekonomiska faktorer har ett signifikant inflytande. Men det är bara tre faktorer som i olika kombinationer i olika studier slår igenom: Arbetslöshetsnivån, inflationstakten och tillväxttakten i hushållens disponibla inkomster. Ingen av de övriga variabler som tagits med i olika undersökningar, t ex bytesbalansens underskott eller statsbudgetens underskott, har visat sig ha någon betydelse. För det andra förefaller det som om väljarna glömmer fort. Endast ekonomins utseende under perioden närmast före valet, eller före popularitetsmätningen, har betydelse. Inte i något fall har ekonomiska faktorer för perioder före valåret någon som helst betydelse.

Vi kan också konstatera att de ekonomiska faktorerna genomgående förklarar en ganska liten del av valutgångarna eller variationerna i regeringarnas popularitet.

Politiska faktorer, i form av en tidstrend för avskrivningen på regeringens

förtroendekapital eller för specifika politiska händelser, ger vida högre förklaringsgrad. En annan egenskap hos de olika funktionerna är att de är instabila mellan olika perioder och mellan olika undersökningar. Om det finns ett samband mellan ekonomiska faktorer och regeringarnas popularitet, verkar detta därför inte vara särskilt stabilt.

Det finns också flera studier som från såväl teoretiska som empiriska grunder kritiserar popularitetsundersökningarna. Att sambanden empiriskt sett är instabila är ett vanligt påpekande, men t ex Stigler [1973] har också kommit med ett teoretiskt frågetecken. Hur kommer det sig, frågar han, att arbetslösheten betyder så mycket för valutgångar när det är så få människor som påverkas direkt av arbetslöshet? Stigler bygger således sitt argument på att väljarna är själviska och endast påverkas i sitt valbeteende av sådant som direkt påverkar dem själva. Så förefaller emellertid inte vara fallet, om man tittar på resultat från enkätstudier av typ Fischer och Huizinga [1982] eller Hibbs [1979]. I dessa studier frågas respondenterna både om sina egna erfarenheter av inflation och arbetslöshet respektive om vad de uppfattar som samhällets reaktioner. Medan de flesta svarar att inflationen är ett mer allvarligt problem för dem själva än arbetslöshet, anser de ändå att arbetslöshet är det viktigaste problemet för samhället som helhet. Folk förefaller således att vara mycket mer socialt medvetna än vad Stigler antar.

En sista intressant fråga, som knappast besvarats av materialet, gäller om väljarna anser att regeringen, oavsett om den är stark eller svag, är ansvarig för ekonomin. Endast den danska undersökningen (Paldam och Schneider [1980]) har direkt tagit upp detta problem. De finner att även de svaga koalitionsregeringarna i Danmark av väljarna gjorts ansvariga för ekonomin. Den svenska undersökning som skall

refereras nedan kommer till direkt motsatt resultat.

Popularitetsfunktionen i Sverige

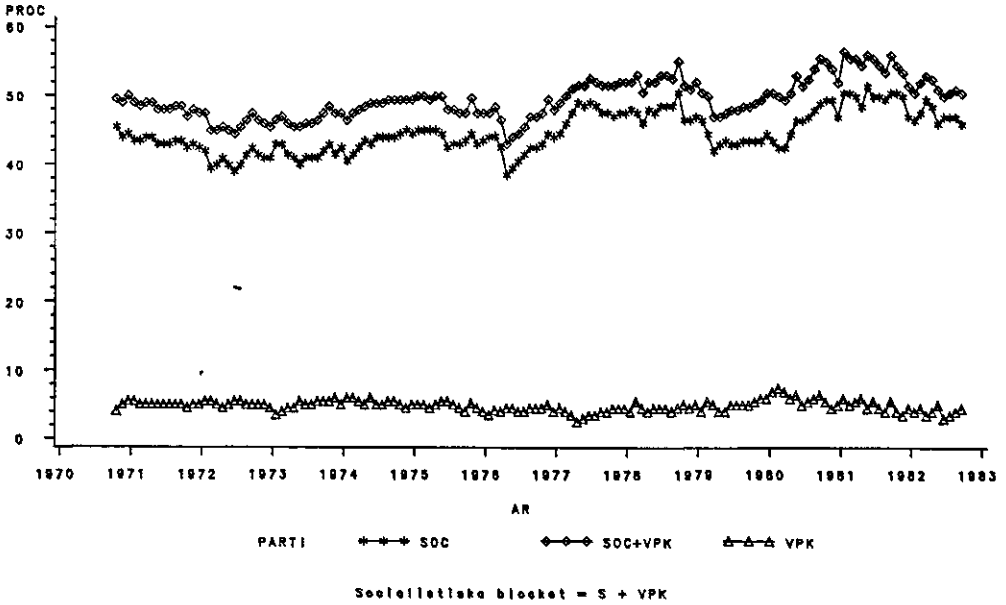
Den studie som här ska redovisas bygger på SIFO:s månadsvisa siffror över partiernas popularitet. Jag har valt SIFO:s popularitetsmätningar därför att dessa finns så långt tillbaka som 1967, vilket är längre än någon annan liknande serie. Den fråga som ställs är: "Vilket parti tycker ni är bäst i dag?" respektive i valmånaden: "Vilket parti tänker ni rösta på?" (Se Holmberg och Petersson [1980] för en vidare diskussion om SIFO:s metodik.) SIFO redovisar inte siffror annat än för riksdagspartierna samt för övriga partier tagna tillsammans. Jag har därför valt att dela upp materialet i två block: det socialistiska blocket, som innehåller socialdemokraterna och vpk, och det borgerliga blocket, som innehåller alla övriga partier. I och med att bl a skp därmed hamnar på den borgerliga sidan, sker en viss överskattning av den borgerliga andelen.

Eftersom den största variationen mellan partierna sker inom respektive block, har jag valt att arbeta med dessa aggregerade data. Vid valet 1979 hade t ex 82 procent av vpk:s väljare socialdemokraterna som andrahandsval; 33 procent av socialdemokraterna hade vpk som näst bästa parti (Holmberg [1981], sid 209).

Diagram 1 visar popularitetssiffrorna för det socialistiska blocket, dvs socialdemokraterna och vpk, för perioden oktober 1970—september 1982. Denna period omfattar fyra valperioder vilka analyseras var för sig.

Frågan är vilka ekonomiska faktorer som kan bidra till utvecklingen av dessa popularitetssiffror. Jag har undersökt följande samband i olika kombinationer: Arbetslöshetsnivån, inflationstakten totalt, inflationstakten i livsmedels-

Figur 1. SIFO-resultat för socialistiska blocket okt 1970—sept 1982

priserna, ökningen i hushållens reala disponibla inkomst, ökningen i hushållens reala löneinkomster, samt antalet strejkdagar per månad. Olika typer av eftersläpningar har prövats.

Popularitetsfunktionen har skattats för varje valperiod för sig. Resultaten är tämligen nedslående. Endast för den första perioden, 1970—73, då socialdemokraterna hade en tämligen stark ställning, finns ett tydligt samband mellan arbetslöshetens utveckling och regeringens popularitet. Ett liknande samband, om än svagare, finns också för perioden 1973—76. Ingen av de andra prövade faktorerna har däremot haft någon som helst signifikant effekt på regeringens popularitet.

För de borgerliga regeringarna för perioden från 1976—82 finns inget systematiskt eller signifikant samband mellan de ekonomiska faktorerna och regeringarnas popularitet över huvud taget. Tydligt är att dessa regeringar betraktats som så svaga att de inte av väljarna gjorts ansvariga för ekonomins utseende. Den andel av populariteten

som förklaras av ekonomiska faktorer är också i dessa perioder utomordentligt liten, men även för de socialdemokratiska regeringarna förklaras endast en liten del av den totala variansen i populariteten av ekonomiska faktorer. Den viktigaste faktorn under samtliga fyra valperioder är den urholkning av regeringarnas förtroendekapital som mäts av en enkel tidstrend.

Materialet ger därför bara ett mycket svagt stöd för antagandet att regeringarnas popularitet på ett systematiskt sätt skulle påverkas av ekonomiska faktorer. De enskilda politiska faktorer som diskuterades tidigare har mycket större betydelse för regeringarnas popularitet än vad ekonomin har. Därmed borde det finnas ganska begränsade möjligheter för regeringen att utnyttja den ekonomiska politiken för att säkra återval. Men det kan ju vara så att regeringen tror att väljarna påverkas starkt av ekonomiska faktorer; frånvaron av en tydlig popularitetsfunktion utesluter inte förekomsten av en politisk konjunkturcykel.

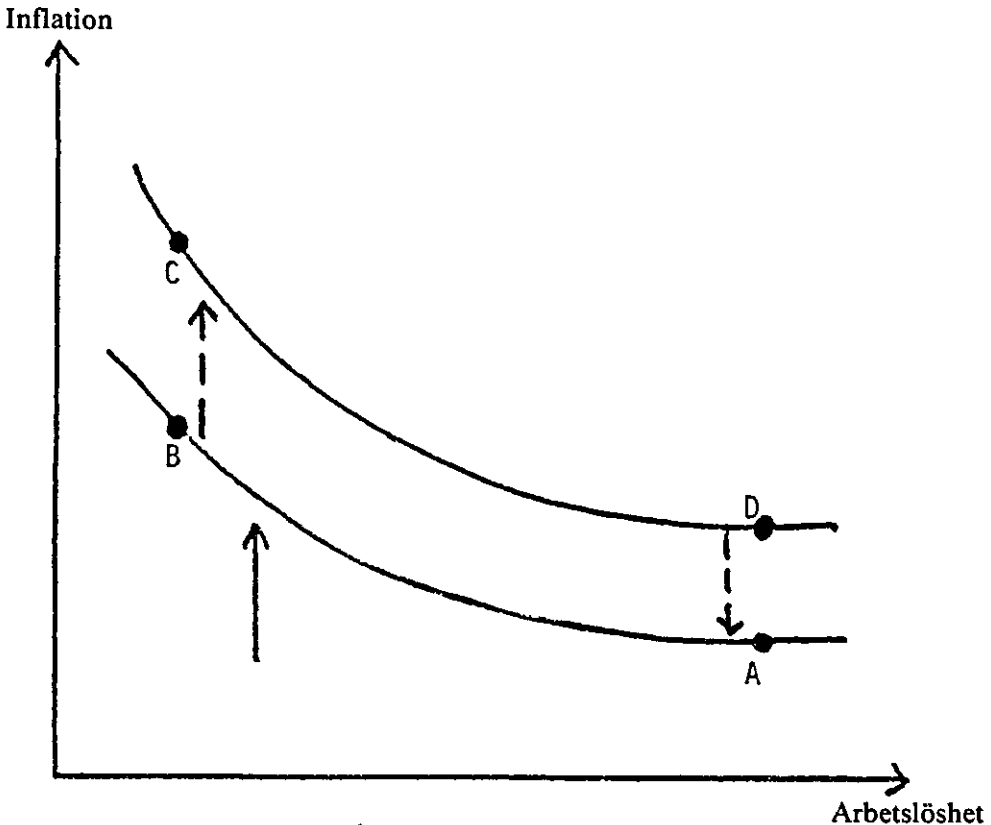
Den politiska konjunkturcykeln

Under efterkrigstiden har konjunkturcykeln uppvisat en enastående jämn periodicitet. Svängningarna har genomgående hållit sig omkring fyra–fem år, såväl i Sverige som i andra industriländer. I Sverige har t ex följande år betraktats som högkonjunkturår: 1955–56, 1960–61, 1964–65, 1969–70, 1974, 1980. Men är det en slump, att valcykeln i Sveriges omvärld vanligen har en periodicitet av 4–5 år, eller har den ekonomiska konjunkturcykeln i själva verket orsakats av den politiska valcykeln?

Idén att regeringar formulerar sin politik i syfte att bibehålla makten kan bli återföras till Downs [1957]. Men flera

författare har under 1970-talet visat hur regeringarna målmedvetet kan utnyttja Phillipskurvan för att manipulera sig i rätt läge för ett val. Se t ex Lindbeck [1975], [1976], Nordhaus [1975] och Wagner [1977]. Detta illustreras av *figur 2*. I den ursprungliga punkten A är arbetslösheten alltför hög för att regeringen skall kunna vinna nästa val. Därför stimuleras ekonomin och vi rör oss mot B. I närheten av denna punkt med låg arbetslöshet och ännu låg inflationstakt sker valet och regeringen återväljs. Men den snabbare inflationstakten leder också till förväntningar om högre inflation, som på ett eller två års sikt också påverkar den faktiska inflationstakten. Phillips-kurvan skiftas uppåt och vi rör oss till punkten C. Det är nu dags för

Figur 2. Den politiska konjunkturcykeln i Phillipskurve-termer

regeringen att mellan valen bedriva en kontraktiv politik med stigande arbetslöshet så att vi kommer tillbaka till punkt D med den ursprungliga arbetslösheten. Så småningom faller inflationsförväntningarna och Phillipskurvan flyttas tillbaka till sitt ursprungliga läge och vi återvänder till punkt A och är redo att starta nästa valcykel!

Men denna bild av regeringars sätt att agera är alltför enkel. Den förutsätter att det enda syfte som en regering har är att få bli kvar vid makten. Som påpekats i ett otal artiklar av Bruno Frey med medarbetare är regeringars mål mer komplicerade. Visst är det troligt att en regering som är osäker på om den kommer att bli omvald agerar på det sätt som har beskrivits, men samtidigt har en populär regering utrymme för att bedriva en ideologiskt betingad politik. I stället för att maximera det troliga antalet röster i nästa val föreslår därför Frey m fl att regeringar, i likhet med individer, maximerar en nyttofunktion, vari antalet röster blott är ett av de ingående elementen. (Se t ex Frey och Lau [1968] och Frey och Schneider [1979]).

Flera studier tyder på att regeringarna i olika länder betar sig på det förutsedda sättet, dvs de har en tendens att öka statsutgifterna och stimulera ekonomin när ett val närmar sig. (Se t ex Frey och Schneider [1978a] och [1978b], samt Mac Rae [1977], Minford och Peel [1982], Mosley [1978] samt Tufta [1980].)

Det finns emellertid också många såväl teoretiska som empiriska skäl att vara skeptisk till regeringarnas möjlighet att fria till väljarna på detta sätt. Man kan t ex ifrågasätta om regeringarna verkligen har en sådan kunskap om ekonomins struktur och så goda prognoser över den kommande ekonomiska utvecklingen att de systematiskt kan påverka ekonomin på det sätt som förutsätts. En annan invändning är att det tar lång tid att ändra på den ekono-

miska politiken, i synnerhet om statsförvaltningen är negativ till snabba förändringar, vilket gör att regeringarna inte kan eller vill leka med konjunkturcykeln.

En av den viktigaste studierna av valcykeln är Paldam [1979]. I denna undersöktes hur 8 ekonomiska faktorer bededde sig över konjunkturcykeln i 17 olika länder. Mer än hälften av de individuella serierna befanns röra sig på ett systematiskt sätt under valperioden. Men utgifterna ökade inte när valet närmade sig, som den politiska konjunkturcykeln förutser. I stället fanns det en onormal ökning av statsutgifterna under det andra året efter valet! Troligen beror detta på att regeringen då måste uppfylla sina vallöften. Volymen av Hibbs och Fassbender [1981] innehåller flera andra skeptiska kommentarer. Bl a skriver Dinkel: "Trots vanliga föreställningar har vi inte kunnat hitta något tydligt bevis på att det existerar en politisk konjunkturcykel vare sig i Västyskland eller Förenta Staterna." Madsen är ännu mer kategorisk: "De bevis som här har förelagts stöder inte den vanliga föreställningen att makroekonomiska resultat systematiskt varierar med skiftande intressen hos socialistiska respektive borgerliga väljare."

För Sveriges del finns inga som helst systematiska studier om huruvida regeringar lekt med valcykeln. Men många beskyllningar har framkallats för sådant beteende t ex i samband med införandet av ett prisstopp på sommaren 1970, den folkpartistiska regeringens expansionspolitik under våren 1979 och den borgerliga devalveringen 1981. Det återstår att se om någon av regeringarna bedrivit en systematisk valcykelpolitik.

Den politiska konjunkturcykeln i Sverige

Den studie som jag gjort kan inte påvisa att regeringarna systematiskt skulle ha

sökt påverka ekonomin för att öka sannolikheten att vinna nästa val. Den undersökta perioden är densamma som tidigare: de fyra valperioderna 1970—82 med totalt sex regeringar. Varje estimationsperiod omfattar således 36 observationer.

Fyra alternativa tänkbara ekonomisk-politiska instrument har prövats: Förändringen i egentliga statsutgifter i 1975 års priser, förändringar i reala transfereringar till hushållen, förändringar i hushållens direkta skattebörda samt förändringar i hushållens reala disponibla inkomst. Den sista variabeln tas som instrument för att man ska kunna fånga sådana åtgärder av "valfläskkaraktär" som inte ingår i någon av de andra, t ex prisstopp. De förklarande variablerna är dels de två ekonomiska faktorerna arbetslöshet och inflation. Budgetunderskottets storlek tas med som en restriktion på vad regeringen kan tillåta sig. En tidstrend som visar hur långt det är kvar till nästa val testar förekomsten av ett politiskt agerande. Slutligen tillåts hela funktionen att påverkas av om populariteten för den sittande regeringen är hög respektive låg.

Låt oss börja med att studera resultatet för de socialdemokratiska regeringarna från 1970—76. Här finns vissa indikationer på att regeringen systematiskt sökt påverka ekonomin i syfte att hålla nere arbetslösheten. Det finns också vissa indikationer på att budgetunderskottet haft en återhållsam effekt. Men ingen av dessa faktorer är signifikant. Ej heller finns det någon indikation på att man sökt påverka ekonomin i positiv riktning när ett val närmat sig. Slutsatsen är att statsutgifterna varken kan förklaras av de medtagna ekonomiska faktorerna eller av politiska faktorer.

Även om den borgerliga koalitionsregeringen fr o m 1976 var den mest expansiva (mätt med den genomsnittliga ökningen i statsutgifterna), finns det

inga tecken på ett systematiskt agerande efter konjunkturcykeln eller efter valcykeln under perioden 1976—78. Däremot finns för den period som omfattar den folkpartistiska regeringen fr o m oktober 1978 ett klart samband mellan regeringens agerande och konjunkturcykeln. För det första ökade statsutgifterna snabbast under denna period. För det andra finns ett klart samband mellan statsutgifternas ökning och sådana ekonomiska faktorer som inflation och arbetslöshet. För det tredje, och viktigare, finns det en klar indikation på att utgifterna, framför allt transfereringarna till hushållen, ökade när valet 1979 kom allt närmare.

Modellen förklarar således verkligheten rätt väl för denna period, men inte för någon annan. För den sista borgerliga regeringen 1979—82 finns också tecken att stegrad arbetslöshet lett till öknningar av statsutgifterna, såväl egentliga utgifter som transfereringar. Däremot finns här inte något tecken till ett valcykliskt beteende.

Slutsatser

Slutsatserna från denna studie måste vara ganska sorgliga för den som tror på ett systematiskt samspel mellan ekonomiska och politiska faktorer. För det första verkar det som om väljarnas beteende endast i ringa grad påverkas av hur ekonomin ser ut. Den enda faktor som visat sig ha betydelse är arbetslösheten och detta endast för regeringar som uppfattats som starka, dvs främst den socialdemokratiska regeringen 1970—73. För de borgerliga regeringarna från 1976 och framåt finns inget som helst samband mellan ekonomin och regeringens popularitet. Tydligt har regeringarna uppfattats som så svaga att väljarna inte har velat göra dem ansvariga för ekonomins utveckling. Detta står i kontrast till vad som t ex befunnits vara fallet i Danmark. En alternativ för-

klaring är att väljarna är så sofistikerade och belästa att de inser att regeringen i Sverige lyckades bättre än regeringarna i andra länder.

Ej heller förefaller det som om regeringarna systematiskt har sökt att styra ekonomin så att den skall vara i bästa möjliga läge inför ett val. Det finns, när man studerar olika statsutgifter och statsinkomster, en viss systematisk variation i relation till konjunkturläget, helt naturligt, men detta samband är svagt. Endast för den folkpartistiska minoritetsregeringen 1978–79 och för de borgerliga koalitioner 1979–82 finns ett signifikant samband mellan arbetslöshet och statsutgifter. Ej heller har, med ett undantag, statsutgifterna manipulerats på så sätt att ekonomin stimulerats när valet närmar sig. Undantaget är den folkpartistiska minoritetsregeringens agerande på våren 1979, då statsutgifterna tydligt höjdes mycket kraftigt, troligen i syfte att påverka ekonomin lagom till valet i september. Det finns alltså inte belägg för en varaktig politisk konjunkturcykel i Sverige.

Referenser

- Downs, A. [1957], *An Economic Theory of Democracy*. Harper & Row.
- Fair, R.C., [1978], "The Effect of Economic Events on Votes for President". *Review of Economics and Statistics* 60 (May).
- Fischer, S. och Huizinga, J., [1982], "Inflation, Unemployment and Public Opinion Polls". *Journal of Money, Credit and Banking* 14 (February).
- Frey, B.S. och Garbers, H., [1971], "Politico-Econometrics — On Estimation in Political Economy". *Political Studies* XIX, nr 3.
- Frey, B.S. och Lau, L.J., [1968], "Towards a Mathematical Model of Government Behavior". *Zeitschrift für Nationalökonomie* 28 (December).
- Frey, B.S. och Schneider, F., [1978a], "An Empirical Study of Politico-Economic Interaction in the United States". *Review of Economics and Statistics* 60 (May).
- [1978b], "A Political-Economic Model of the United Kingdom". *Economic Journal* 88 (June).
- [1979], "An Econometric Model with an Endogenous Government Sector". *Public Choice* 34.
- Goodhart, C.A.E. och Bhansali, R.J., [1970], "Political Economy". *Political Studies* XVIII, nr 1.
- Hibbs, D.A., [1979], "The Mass Public and Macroeconomic Performance: The Dynamics of Public Opinion toward Unemployment and Inflation". *American Journal of Political Science* 23.
- Hibbs, D.A. och Fassbender, H., [1981], *Contemporary Political Economy* (Amsterdam, North Holland).
- Holmberg, S., [1981], *Svenska valjare*. Liber förlag.
- Holmberg, S. och Petersson, O., [1980], *Inom felmarginalen*. Liber förlag.
- Jonung, L. och Wadensjö, E., [1979], "The Effect of Unemployment, Inflation and Real Income on Government Popularity". *Scandinavian Journal of Economics* 81, nr 2.
- Kramer, G.H., [1971], "Short-Term Fluctuations in US Voting Behavior 1896–1964". *American Political Science Review* 65 (March).
- Lindbeck, A., [1975], "Business Cycles, Politics, and International Economic Dependences". *Skandinaviska Enskilda Bankens kvartalsskrift*, nr 2.
- [1976], "Stabilization Policy in Open Economies with Endogenous Politicians". *American Economic Review* 66 (May).
- Mac Rae, C.D., [1977], "A Political Model of the Business Cycle". *Journal of Political Economy* 85 (April).
- Minford, P. och Peel, D., [1982], "The Political Theory of the Business Cycle". *European Economic Review* 17 (February).
- Mosley, P., [1978], "Images of the 'Floating Voter', or the Political Business Cycle Revisited". *Political Studies* XXVI, nr 3.
- Mueller, J.E., [1970], "Presidential Popularity From Truman to Johnson". *American Political Science Review* 64 (March).
- Nordhaus, W.D., [1975], "The Political Business Cycle". *Review of Economic Studies* 42 (April).
- Paldam, M. och Schneider, F., [1980], "The Macroeconomic Aspects of Government and Opposition Popularity in Denmark 1957–78". *Nationalökonomisk Tidskrift* 118, nr 2.
- Rydé, K., [1950], "Ekonomi och politik: Konjunkturer och allmänna val till riksdagens andra kammare 1886–1948". *Statsvetenskaplig Tidskrift* 53.
- Stigler, G.J., [1973], "General Economic Conditions and National Elections". *American Economic Review* 63 (May).
- Tufte, E.R., [1980], *Political Control of the Economy* Princeton, Princeton University Press
- Wagner, R.E., [1977], "Economic Manipulation for Political Profit: Macroeconomic Consequences and Constitutional Implications". *Kyklos* 30, nr 3.
- Åkerman, J., [1947], "Ekonomiska konjunkturer och politiska val i USA". *Ekonomisk Tidskrift* 49.
- [1946], "Ekonomiskt skeende och politiska förändringar". *Statsvetenskapliga studier* 1, Lunds universitet.